

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Dissertationes Juridico-Theologicæ De Jure, & Justitia

Karchne, Simon

Augustæ Vindelicorum ; [Graz], 1714

Articulus IV. De obligatione restitutionis ex re aliena.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40013

ARTICVLVS QVARTVS.

De obligacione restitutionis ex re aliena possessa.

353 **P**ossessor rei alienæ est, aut bonæ, aut malæ fidei: quando quis possidet sciens, aut credens rem esse alienam, aut ignorat ignorantiam mortaliter culpabiliter esse talem, dicitur malæ fidei possessor; si prudenter existimat esse suam, dicitur possessor bonæ fidei, quam non impedit culpa venialis *per n. 173.* de utraque hac fide fusè dictum est à *n. 171.* Præter bonæ, & malæ fidei possessorem datur possessor fidei du-

biæ, estquè ille, qui dubitat an res sit aliena, quod dupliciter accidit Primò accipiendo rem cum tali dubio. Secundò post fidem bonam acceptam dubitando an sit aliena. Huc revocatur dubium, quo debitor fit dubius, an solverit debitum, aut commodatarius, vel depositarius dubitat, an sua culpa interierit commodatares, vel deposita. Idem est de conductore.

§. I.

De restitutione possessoris bonæ fidei.

354. **F**ructus rei sunt triplices, naturales, industriales & mixti. Primos gignit natura sine notabili hominis industria, ut herbas in pratis, glandes, nuces, Sylvas cæduas &c. Industriales sunt qui potissimum adhibito hominis labore, & cura rei alienæ impensa proveniunt, ut lucrum ex alieno instrumento artefacto, negotiatione pecuniæ, exportatione frumenti alieni ad locum, ubi carius venditur, aut ex furtivo semine in tuo agro seminato, semen enim utpote mortuum, per se non fructificat, sed vivificatur ab agro, & ideo est potius fructus agri, quam seminis. Mixti sunt, qui pendunt partim à nota-

bili beneficio rei alienæ, partim à notabili industria humana, ut segetes in alieno fundo natæ ex semine à te injecto, & secundum aliquos. Ut Platell. fœtus animalium, lac, lana, in eis enim sustentandis necessaria est notabilis industria.

Adverte tamen bene, quod fructus mixti, quando in ijs natura prævalet industriæ, sint regulandi secundum fructus naturales, quia tunc diceandi sunt simpliciter naturales, quando autem prævalet industria, induant naturam industrialium, in dubio autem, quodnam illarum prævalet, relinquitur in foro externo iudicis, in interno autem

Con.

confessorij prudentis arbitrio. Censet autem Sanch. L. 2. Moral. c. 23. n. 53. Cum Barth, Baldo, Menoch. Covarruu. fructus civiles regulariter industrialibus accensendos, quia magis industria versatur in domibus construendis, locandis, & censibus constituendis. At Haunold. tract. 3. n. 263. eos distinguit ab industrialibus, quia non sunt propriè fructus, sed loco, ac vice fructuum habentur *Leg. usura ff. de usuris*, plerosque tamen fructus civiles revocat ad mixtos, ut pensiones rerum locatarum, mercedes servorum, vecturæ navium, jumentorum &c. vocantur autem fructus civiles idcirco, quod fictione juris civilis loco fructuum habeantur. Dixi plerosque quia usuras ex pecunia aliena revocat ad mere industriales propter *L. 221. ff. de U. S. Contra Lugo Disp. 17. n. 40.* inter fructus simpliciter naturales reponit animalium fœtus, lac, lanam, quia natura prævalet. & n. 50. pretium elocationis domûs eisdem accenset

355. Dicendum est ex universali in Theologia recepta Regula apud Lugo *Disp. 17. n. 8.* Possessor bonæ fidei obligatur solum, quam primum commodè potest restituere Domino rem ejus extantem, aut quantum ejus causa sub momentum, quo rescit esse alienam cum debito eam restituendi, factus est certo locupletior. Ratio quia si res extat adhuc habet jus in re Dominus rei, ergo is, apud quem extat habet debitum eandem statim, si potest, restituendi: Si autem in se non extat, ut si est bonæ fidei vendita vel absumpta cum emolumento absumentis, ut sitantundem pepercit rebus suis, proinde est factus ditior Dominus rei habet jus ad rem respectu pretij pro

re accepti, vel ad id, in quo evasit ditior, hoc enim totum succedit loco rei.

Dixi primò *quamprimum* commodè potest, quia ab eo tempore non restituens potens restituere incipit possidere mala fide, & formaliter violare jus alterius.

Dixi secundò *quantum ejus causa*, unde si domi cænando plus insumpsisset, quam insumpsisset bonæ fide cænando ex furtivis, non tenetur totum valorem suæ cænæ reddere, sed valorem absumptum in cænâ furtiva.

Dixi tertio *sub tempus quo rescit*. Si enim dubitat an sit aliena, aut solum probabiliter advertit alienam esse, non est obligatio statim reddendi, sed diligenter est veritas indaganda, quâ diligentia præmissâ, si nequit certò constare esse alienam, dubium prudenter deponi potest, & res retineri, cum melior sit possidentis conditio. Deinde etsi patrimonium fuisset auctum ante habitam notitiam, si tamen bonæ fide est absumptum per hoc non est ditior factus tempore, quo cessat fides bona, consequenter cessat obligatio restituendi.

Dixi quartò *rescians esse alienam cum debito restituendi*: quia etsi resciat esse aliena, si tamen non advertatur ad obligationem restituendi, cessat obligatio restitutionis, etsi res perierit, aut sit absumpta citra augmentum suæ substantiæ: nam *per n. 174.* illationem quartam fides non cessat sine advertentia ad præfatam obligationem

Dixi quintò *factus certò locupletior*. nam dubius an sit ditior factus, deobligatur in foro utroque propter meliorem possessionis Conditionem, Sanch. L. 2. Moral. c. 23. n. 37. contra aliquos.

Zz 2

356. In-

356. Infero primò fide bonâ donans rem alienam non donaturus aliam, si eâ careret, ad nihil tenetur, quia ejus causa non est ditior, secus si occasione donationis à donatario accepisset remunerationem, hæc enim succedit in vices rei donatæ Sanch. n. 30. nempe secundum valorem rei donatæ, secus quoad excessum.

Infero secundò fructus naturales rei spectare ad Dominum, unde fructus agri spectant ad hujus Dominum, etsi apud hunc ager defectu culturæ nullos tulisset, Lugo n. 40. unde cum fructus pecudum sint simpliciter naturales per n. 354. in fin. pertinent ad Dominum. Eo revocatur etiam pretium elocationis Domûs, equi, usus torquis &c. Lugo n. 50. pretium enim hoc est pro usu Domûs &c. qui est inseparabilis à domo &c. hinc non est paritas à pretio accepto ex pecuniæ alienæ negotiatione, ubi verè

actioni tuæ pretium correspondet, secus elocatione rei alienæ ut dictum.

Infero tertio fructus merè industriales etiam extantes non esse restituendos, sequuntur enim industriam.

Infero quartò fructus mixtos possessor bonæ fidei detractis expensis debet restituere: fructus enim ut notat Sanch. n. 49. ex jure civili sunt illi, qui ex re frugifera supersunt deductis expensis in ijs excolendis, colligendis, & conservandis factis: secundum hoc enim sunt, opus naturæ, est contra aliquos apud Sanch. n. 63. attribuentes possessori bonæ fidei fructus mixtos, contra quos est aperte Lex certum 22. Cod. de rei vindicatione: certum est, inquit, mala fidei possessores omnes fructus solere cum ipsa re prestare, bonæ fidei verò extantes. Unde cum hæc lex codicis sit posterior Legibus in speciem huic illationi repugnantibus apud Lugo à n. 41. revocat has anteriores, ita Haunold.

§. II.

De restitutione rei malâ, aut dubiâ fide possessæ.

357. Certum est primò Possessorem malæ fidei non teneri restituere fructus merè industriales, sed satisfacere restitutione rei.

Certum est secundò obligari reddere fructus non modo naturales, sed etiam mixtos deductis expensis etiam assumptos, quin ditior evaserit per cit. L. 22. in fine, n. 356.

Dixi *absumptos*: nam si casu, aut justa hostili incursione pereant aëque certo perituri apud Dominum E. g. incendio, aut inundatione, &c. deobligatur eos resarcire, Less. L. 2. c. 12. num. 92. quia Possessor malæ fidei ratione interitus rei, aut fructuum non est causa efficiens damni, quod si pereant incursione hostili injustâ, non excusatur à restitutione

tionem malæ fidei Possessor, sed hic subit idem onus, quod subiisset ille alius, Lessius cit. Idem onus eum gravat in casu, in quo dubium est, an res, fructusque ejus apud Dominum periissent, ut si dubitetur, an eam alienasset ante tempus interitus, quia in dubio melior est conditio innocentis, cit. Less. quia à num. 93. probabiliter liberat à restitutione eum, qui rem certo perituram casu, aut justè absumit, intra illud tempus, quo apud Dominum periisset: Dominus enim præsumitur tunc non esse rationabiliter invitus, quia in jis circumstantijs est nullius pretij contra Palao tract. 31. p. 24. S. 9.

Quid si manens apud Dominum certò periisset incendio, vel justà incursionem, at tu eam furto surreptam transfers ad locum securum, eamque ibi absumis, aut tibi furto tollitur, aut postquam morosè non restituisti, casu periisset? Respondeo cum Lessio n. 96. furtum debere restituere, quia res eo in loco non cessat esse Domini secundum valorem, quem in eo habet, ergo secundum eum restituenda.

Certum est tertio ex n. 355. Eum, qui bonâ fide possedit, sed postea suborto prudenti dubio, an res sit aliena, obligari sufficienter veritatem inquirere; justitia enim obligat, ne ullus periclitetur in rei suæ amissione ex culpa tua: Præmisso sufficienti examine, si adhuc dubium tolli non potest speculativum, possessor ad nihil tenetur, non enim laborat dubio practico, sed hoc impeditur per meliorem possessionis Conditionem.

Certum est quarto eum, qui initio possessionis dubitat, an res sit aliena, ut si rem emat prudenter dubitando, an

sit furtiva debere sub mortali inquirere veritatem ex Justitia; quia alter habet jus certum ad aliquam spem circa illam rem, quâ spe privo illum incipiens possidere cum eo dubio, nisi veritatem inquiram, Lugo Disput. 18. num. 5. Unde de accipiens rem cum dubio an sit aliena animo non inquirendi peccat mortaliter, debetque rem totam cum fructibus perceptis restituere ei, à quo accepit: si cum tali dubio accepit rem à altero titulo emptionis, aut donationis, &c. obligatur, ut dictam indagare, si comperit non esse alienam, justè incipit si se bonâ possidere, si remanet dubium, ut frequenter potest accidere, dum artifices, aut Mercatores emunt à personis valde suspectis, hujusmodi emptio, si non est malæ, saltem est dubiæ fidei, nisi incipiat possidere animo indagandi veritatem; tunc enim non esse malæ fidei possessorem, atque aded, si res apud eam inculpabiliter pereat, deobligari restituere tradit Lugo Disput. 17. n. 82. Sanch. L. 2. Moral. c. 23 n. 174. Ex hoc tamen non sequitur eum fore possessorem bonæ fidei, nisi post præmissum examen formare possit prudens judicium, quod res sit venditoris per num. 172.

358. An Possessor malæ fidei possit deducere expensas? Respondeo in foro conscientie posse necessarias, ac etiam utiles salvâ substantiâ non auferibiles, aliàs Dominus fieret locupletior cum jactura alterius, Lugo à num. 61. Havnold. tract. 3. à num. 294. Dixi primò in foro conscientie, quia forum externum potest in pœnam malæ fidei negare deductionem utilium inseparabilium, & à fortiori voluntariarum, secùs necessariorum, aut utilium separabilium,
Z z 3 L. 6.

L. 6. Cod. de Rei vindicat. Dicta pœna cum non sit juris naturalis ante sententiam illam subeundi nulla est obligatio, uti nec remittendi expensas voluntarias, quas ipse Dominus fecisset, fecus quas nunquam fecisset cum dispendio rei familiaris in rem merè recreationi fervientem.

Demum habenda est præ oculis sequens Regula: debitum certum non extinguitur solutione incertâ; jus enim certum alterius inducens debitum urget solutionem certam. Hinc dubius debitor, an solverit debitum, tenetur integrè solvere, Lugo *Disput. 18. à n. 6.* contra Tannerum totaliter deobligantem, quando etiam creditor dubius est de solutione percepta, & contra Laym. *L. 1. tract. 1. c. 5. §. 4. n. 42.* contentum solutione partis secundum proportionem dubij.

Infertur secundò commodatarium aut depositarium dubium an res commodata, vel depositâ suâ culpâ interierit ad nihil teneri, quia in dubio non præsumitur delictum sine conjecturis fundantibus prudentem præsumptionem, Lugo *num. 14.* contra paucos. Idem dicitur de conductore rei alienæ: dubius enim an suâ culpâ interierit, manet liber, habetque locum universaliter in omni contractu, imò & in omni debito propter generale principium, quod delicta in dubio non sint præsumenda, *L. merito si ff. profocio.*

Pariter in dubio an caperis possidere bonâ aut malâ fide, aut dubiâ ex eodem principio nec malâ nec dubiâ præsumitur, nisi judicia fundent contrariam præsumptionem Lugo *num. 16.*

ARTICVLVS QVINTVS.

De restitutione ex injusta actione.

359. **C**ommunis Doctorum sensus negat ullum teneri ad restitutionem ex sua omissione, aut actione absque omni prorsus culpa illius præscindendo ab onere rei acceptæ (de cujus obligatione actum est Articulo præcedente) & ab omni contractu, culpa autem ex *num. 145.* est aut Theologica mortalis, vel venialis,

hæcque talis ex semiplena aut plena advertentia: aut est juridica divisa in levem, & levissimam. Quid nomine actionis injustæ intelligatur præmissimus *num. 352.* ut fundet obligationem restitutionis, debet esse formaliter injusta, id est, debet imputari suo Auctori, atque ad eò fieri cum advertentia, quod jus alienum violetur.

Quæ-